

دستورالعمل اجرائی فروش اقساطی مواد اولیه، لوازم یدکی و ابزار کار

مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار

ماده ۱- منظور از فروش اقساطی عبارتست از واگذاری عین به بهای معلوم به غیر بترتیبی که تمام یا قسمتی از بهای مزبور به اقساط مساوی و یا غیر مساوی در سررسید یا سررسیدهای معین دریافت گردد.

ماده ۲- بانکها می‌توانند به منظور ایجاد تسهیلات لازم جهت تأمین سرمایه در گردش واحدهای تولیدی، اعم از اینکه واحد تولیدی متعلق به شخص حقیقی و یا حقوقی باشد، مواد اولیه و لوازم یدکی و ابزار کار مصرفی و سایر نیازهای اولیه مورد احتیاج این واحدها را خریداری و به صورت اقساطی به متقاضی به فروش برسانند.

تبصره - حیوانات زنده غیرمولد نیز از جمله نیازهای اولیه واحدهای تولیدی کشاورزی محسوب می‌شوند. (۱)

ماده ۳- بانکها مکلفند قبل از اقدام به خرید اموال و کالاهای موضوع ماده ۲ مبادرت به دریافت تقاضا و تعهد کتبی متقاضی مبنی بر خرید این قبیل اموال و کالاها را بنمایند.

تبصره - بانکها موظفند ضمن اخذ تعهد موضوع این ماده، تعهد لازم را برای مصرف اموال و کالاهای مورد تقاضا توسط متقاضی در طول مدت قرارداد دریافت نمایند.

ماده ۴- بانکها مکلفند قبل از انعقاد قرارداد فروش اقساطی اموال و کالاهای موضوع این دستورالعمل، عملیات فروش اقساطی موضوع قرارداد را در حد نیاز بررسی و اطمینان حاصل نمایند که اصل منابع و سود متعلقه در طول مدت قرارداد قابل برگشت می‌باشد.

تبصره - در بررسی‌های موضوع این ماده اطمینان حاصل خواهد شد که میزان مواد اولیه مورد تقاضا متناسب با حجم یک دوره تولید واحد تولیدی متقاضی باشد.

ماده ۶- قیمت فروش اقساطی کالاهای موضوع ماده (۲) با توجه به قیمت تمام شده و سود بانک تعیین خواهد شد. حداکثر و یا حداقل میزان سود بانک توسط شورای پول و اعتبار به تصویب خواهد رسید. قیمت تمام شده مبنای محاسبه سود خواهد بود. (۲ و ۳)

ماده ۶- مدت وصول قیمت فروش اقساطی اموال و کالاهای موضوع این دستورالعمل نباید از یک دوره تولید و حداکثر از یکسال تجاوز نماید. (۴ و ۵)

تبصره ۱- این مدت در موارد استثنائی حداکثر تا یکسال دیگر با موافقت بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران قابل افزایش خواهد بود. در مورد تأمین مواد اولیه مورد نیاز برای بافت فرش، مدت وصول قیمت فروش اقساطی مربوط به یک دوره تولید حداکثر دو سال در نظر گرفته شود.

تبصره ۲- مدت معاملات اقساطی حیوانات زنده موضوع تبصره ماده ۲، برای واحدهای تولیدی، کشاورزی موجود حداکثر دو سال تعیین و در مورد واحدهای تولیدی کشاورزی جدید تابع تبصره ۳ این ماده خواهد بود.

تبصره ۳- در صورتی که فروش اقساطی به منظور تأمین سرمایه در گردش طرح‌های تولیدی جدید صورت گیرد مدت وصول برای بیش از یکسال حسب مورد توسط بانک تعیین و مشخص خواهد شد.

ماده ۷- اعلام قیمت فروش نقدی اموال و کالاهای موضوع این دستورالعمل توسط بانک به خریدار الزامی است.

ماده ۸- وصول قیمت فروش اقساطی اموال و کالاهای موضوع این دستورالعمل دفعتاً واحده، به دفعات، به اقساط مساوی، غیر مساوی در سررسید یا سررسیدهای معین مجاز میباشد.

ماده ۹- بانکها می‌توانند به منظور حصول اطمینان از بازپرداخت بهای کالای فروخته شده از متقاضی تأمین کافی اخذ نمایند.

ماده ۱۰- بانکها به منظور حصول اطمینان از حسن اجرای قرارداد منعقد در طول مدت قرارداد عنداللزوم نظارت لازم و کافی را به عمل خواهند آورد.

ماده ۱۱- بانکها ترتیبی اتخاذ خواهند نمود تا عنداللزوم وثائق دریافتی از بابت معاملات اقساطی (اعم از اینکه این وثائق اموال موضوع معامله اقساطی و یا غیر آن باشد) همه ساله در طول مدت اجرای قرارداد حداقل بمیزان مانده مطالبات خود بیمه شود.

ماده ۱۲- بانکها مکلفند در قرارداد فروش اقساطی موضوع این دستورالعمل قید نمایند که قرارداد مذکور بر اساس توافق طرفین در حکم اسناد لازم الاجراء و تابع آئین نامه اجرائی اسناد رسمی می باشد.

تبصره - معاملاتی که طبق قوانین و مقررات موضوعه در مورد وثائق دریافتی باید در دفاتر اسناد رسمی انجام شود کماکان طبق تشریفات مربوط انجام خواهد شد. (۷۶ و ۸)

این دستورالعمل مشتمل بر ۱۲ ماده و ۶ تبصره در پانصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱/۱۹ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید.

۱- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب / ۱۸۳/ ۵۰/ ۹۰ مورخ ۱۳۶۶/۱۱/۳ عنوان داشته، شورای پول در ششصد و بیست و هفتمین جلسه مورخ ۱۳۶۶/۹/۱۸ موافقت نمود تبصره ذیل به ماده ۲ دستورالعمل اضافه گردد: «تبصره - حیوانات مولد، نظیر گاو شیرده، گوسفند داشتی، مرغ تخمگذار، زنبور عسل و نظایر آن از جمله وسایل تولید محسوب شده و طول عمر مفید آنها به تشخیص بانک اعطاء کننده تسهیلات اعتباری تعیین می گردد. در هر صورت این مدت از پنج سال تجاوز نخواهد نمود.»

۲- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب/ ۱۲۴۸/ ۷ مورخ ۱۳۶۳/۳/۲۴ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و بیست و نهمین جلسه مورخ ۶۳/۳/۶ مقرر نموده است: «خرید کلیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، وسایل تولید، ماشین آلات و تأسیسات در ارتباط با اعطای تسهیلات بانکی به قیمت رسمی انجام پذیرد»

۳- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب / ۳۴/ ۵۵۱۷ مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۹ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۵ مقرر نموده است: «ملاک محاسبه میزان تسهیلات بانکی در مورد فروش اقساط مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، وسایل تولید، ماشین الات و تأسیسات که برای آنها قیمت رسمی وجود دارد، در چارچوب مقررات و ضوابط مربوط به این قبیل تسهیلات قیمت رسمی باشد. ملاک محاسبه میزان تسهیلات اعطائی در مورد آن دسته از کالاها که برای آنها قیمت رسمی وجود ندارد به تشخیص بانک خواهد بود مشروط بر اینکه بانک از فقدان قیمت رسمی اطمینان حاصل نماید.»

۴- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه های شماره نب/ ۳۶۶۲ مورخ ۱۳۶۹/۹/۱۴ و نب/ ۴۷۱۸ مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۹ عنوان داشته، شورای پول و اعتبار در هفتصد و سیزدهمین جلسه مورخ ۱۳۶۹/۸/۵ مقرر داشته: «به مشتریانی که تمام یا قسمتی از بدهی خود را قبل از سررسید پرداخت می نمایند تخفیف سود اعطا بشود.»

۵- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب / ۳۴/ ۵۵۱۷ مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۹ عنوان داشته، شورای پول در پانصد و چهل و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۵ اعلام مقرر داشته: «تخفیف مذکور در این ماده لزوماً متناسب با سود دریافتی نبوده بلکه می تواند کمتر از آن نیز باشد.»

۶- به موجب مفاد بخشنامه شماره ۹۳/۲۳۷۰۵۹ مورخ ۱۳۹۳/۹/۴ بانک مرکزی کمیسیون مقررات و نظارت موسسات اعتباری در شانزدهمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۶/۱۶ تصویب نمود «در صورت درخواست مشتری، بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی می توانند در فروش اقساطی وسایل تولید، ماشین آلات، وسایل حمل و نقل (به استثنای خودروی سواری) و تاسیسات از روش بازپرداخت پلکانی استفاده نمایند.»

۷- به موجب مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۳۵۸۰۱ مورخ ۱۳۹۶/۲/۱۲ بانک مرکزی بانک ها و موسسات اعتباری غیر بانکی مکلف به استفاده از فرم نمونه صورتحساب مندرج در ماده (۱۶۹) قانون مالیات های مستقیم و دستورالعمل اجرائی آن می باشند.»

۸- حسب اطلاع (و نه مشاهده بخشنامه) بانک مرکزی طی بخشنامه شماره نب ۲۲۵۶ / ۱۸ مورخ ۱۳۶۳/۵/۲۸ عنوان داشته :
«بدینوسیله به اطلاع می‌رساند که چون ممکن است در جریان فروش اقساطی بانک‌ها به مشتریان خود و در مواردی بانک مجبور شود که به دلایل مختلفی قبل از تحویل گرفتن کالای مورد معامله تمام یا قسمتی از مبلغ را به تولید کننده یا فروشنده کالا پرداخت و پس از مدتی کالا را تحویل بگیرد تا سپس اقدام به فروش اقساطی نماید، لذا موضوع فوق با حضرت آیتا... رضوانی مطرح و نظر ایشان به شرح زیر واصل گردید.
"ملاحظه اموری که در تقویم کالا دخالت دارد و از آن جمله (مدتی که سرمایه معطل است) می‌باشد مادام که از حد متعارف خارج نباشد اشکال ندارد و ربا هم نیست.»